

NAPREJ

„ Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke „

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 36.—, za pol leta K 18.—, za četrt leta K 9.—, za mesec K 3.—. Za Nemčijo celo leto K 40.—, za ostalo tujino in Ameriko K 48.—.

Inserati: Enostopna petil vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglašeni in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Posamezna številka 14 vinarjev.

Pred petim vojnim letom.

Še dober teden dni in četrto leto grozne vojne bo končano. Pa kako je z vojno? Ali moremo upati, da bo po štirih letih človeštvo rešeno najstrašnejšega? Po štirih vojnih letih stojimo pred mučnim dejstvom, da je mir čimdalje bolj oddaljen, da se je vojna malodane skoro udomačila, kakor da hoče postati normalno stanje človeštva! Kdo bi bil mogel prorokovati, ko je bila razglašena dne 28. julija 1914 prva vojna napoved, da bo človeštvo moralo prenašati štiri dolga leta to vsakdanjo moritev in po štirih letih ni moglo najti moči, da bi se otrslo te večne sramote? In najstrašnejše: po štirih letih nikjer makednega upanja, da bo v doglednem času konec! Dan zadnem, mesec za mesecem, leto za letom, pa nikoli, nikjer trohice upanja, da bi vendar napočil dan, ko se bo vojak vračal v človeštvo. Svet se bo mogel oddihniti, da je prenehal vsaj najgroznejše v vojni, moritev brez presledka. Ali je vest na svetu izumrla, da štiri leta še ne zadostujejo, da bi občutili kot zločin nadaljevanja vojne in človeštvo rešili vsakega dne, vsake minutne sramote vseh človeških čutil?

Čujemo govore takoimenovanih državnikov, ki poizkušajo zopet zapaliti že ugasnjočo vojno žrjavico. Spoznamo težave, ki so napoti miru. Vojna je strast, je maščevanje. Treba je popolne izpreobrnitve zavesti, da pripravimo svet, ki se pogreza v medsebojnem klanju, k obračunu vseh. Toda ali ne divja vojna povsod z enako neznanjo silo v ljudskem telesu? Ali ne ugonablja povsod ljudi, da umirajo od bolečin? Ali bi ne mogle te enake bolečine zmagati nad nacionalno samopašnostjo? Ali mora biti človeštvo izročeno slepi strasti onih zaslepljenecv in zakrknjencev, ki danzadnem zagotavljajo, da se vojna mora nadaljevati, dokler vsa Evropa ne postane eno pokopališče? Kako majhno, kako ničevno je pač vse, kar se izdaja kot dozdevni neobhodno potrebni vojni cilji, nazadnja železni potrebi, da rešimo človeški svet pred poginom, katerega mu bo nepreklicno pripravilo nadaljevanje vojne! Kakor da bi pečica zemlje, katero bi mogli pridobiti z vojno, mogla odtehtati, kar bo vojna razdejala in uničila nenadomestljivih bogastev! Najžalostnejša zaslepljenost je, če pričakujemo od nadaljevanja vojne kak uspeh, ki bi se kakorkoli mogel primerjati onim, kar nam pože vojna. V enem samem dnevu žrtvujemo več, kakor bi kdaj mogli pridobiti z vso vojno. Dobiti? — toda vojna je izguba, enaka izguba za zmagovalca kakor za premaganca! In ta čin, ki je ravno tako brezmišeln in zločinski, naj bi se nadaljeval še v petem letu? Vidimo pač, da utegne najbrž tako priti, toda pamet in zavest se enako nastavljata, da bi bilo to mogoče.

Najsibo ognjišče zapreke že kjerkoli, povsod naj bi se vpitje tlačnega človeštva slišalo: napravite vendar mir! Naj bi se koncem četrtega leta vendarle izpametovali in postali zopet ljudje. Ali se ne pokaže noben svet temu temnemu, od smrti obsenčenemu svetu!

Vojaška politika moči.

Kolonizacijski projekt v velikem obsegu, naselitev Kuronije, se utegne uresničiti na podlagi vojaške odredbe. Nobeno kuronsko zakonodajno zastopstvo, noben nemški državni zbor, noben zvezin svet se ni poprej pečal z naseljevalnim vprašanjem. In vendar se bo morala država poklicati na pomoč, da se kuronska zemlja pridobi in vendar bo treba postavno urediti funkcije kmetijske družbe Kuronije. Sic voló, sic jubeo ali tako hočem, tako zaupem. »Vorwärts« pripominja k tej odredbi opravičeno:

»Iz ustavopravnih vzrokov nam ni mogoče, da bi rešili naseljenje v Kuroniji kar tako potom odredbe, kakor menda hočejo to napraviti... Če se naj plačajo posestva, tedaj je vendar država, ki da predvsem posredno ali neposredno za to denar. Iz tega sledi popolnoma samoodsebe pravica in dolžnost državnega zbora, da v tej zadevi izpregovori besedo. Toda tudi neoziraje se na popolnoma finančne cilje gre še za vprašanje, ki more biti odločilno za usodo več stotisoč državljanov. Končno pa ima celo vprašanje še velopolitičen pomen: Tu se bo ustanovila nova politika vzhodne marke, ki pokazuje s pruskopoljsko politiko vzhodne marke gotove paralele. Iz tega vzroka posebno je potrebno ostro parlamentarično nadzorstvo podjetja.

Da so z naseljevalnimi načrti zvezani tudi pomembni nameni, se razvidi takoj iz dobro informirane »Deutsche Zeitung«. Ona piše namreč: Stotisoče nemških kmetijskih družin se lahko naseli samo v Kuroniji, ne glede ena 4000 zapuščenih letskih kmetijskih dvorov, katerih prenos na nemško posest ne bo delal nobenih ovir.

Tretjina ali četrtna kuronskega veleposestva naj se razdeli na male naselbenike, kakega veleposestva, ki je vsled vojne izgubilo svojo vrednost in ki se ima vendarle prodati po mirovni ceni. Ta za plemstvo brezvredna zemljiška posest bo tedaj dobila večjo vrednost, ako jo mali naselbeniki pokupijo po mirovni ceni.

Kuronsko veleposestvo je nastalo vsled prisvajanja vaške občinske lastnine in kmetijskega malega posestva. Ako bi danes kuronski zemljski magnatje vrnili del svoje zemlje, tedaj bi poravnali le del svojega zgodovinskega dolga, ki so ga napravili kmečkemu stanu. Pri zmagi agrarne revolucije v Kuroniji bi morali vrlutega gospodje baroni brezplačno vrniti svoje velikanske prisvojene si latifundije. V prvih vojnih letih, ko je bila usoda Kuronije še neodločena, so hoteli baltiški baroni prostovoljno odpovedujoč se vsakemu povračilu odstopiti tedaj za male naselbenike določeno zemljo. Domislili so se na to ponudbo in sedaj si s hvaležnostjo prilaste tretjino kuronskega veleposestva!

Vojaška odredba o naselitvi Kuronije hoče omejiti spekulacijo z zemljišči v tem obrobnem ozemlju. In sedaj, zakaj zagovarjajo gospodje, ki tako samolastno posegajo v agrarne razmere tuje dežele in ki imajo danes največja pooblastila moči v rokah, takih odredb za izravnanje »obče škodljivih nevarnosti pri naraščanju cen za zemljišča« v Nemčiji?

Vojaštvo se čuti v resnici oblastno in takozvano »državno vodstvo« se sramežljivo umika pred odredbami vojaških mogotcev v notranjepolitičnih razmerah v Nemčiji. Stanje, ki sedaj podžiga tudi zelo vplivno »Augsburger Postzeitung«, ki ji daje povod k tejele ogorčeni opombi:

V že omenjenem govoru tržaškega državnozbornskega poslanca Haussa o bodoči državnopравни obliki Alzaško-Lotrinške se nahaja po poročilu berlinskega »Vorwärtsa« mesto, ki bo zlasti pri nas Bavarcih vzbujalo zanimanje. Hauss je med drugim rekel: Vojaški mogotci hočejo alzaško-lotrinško vprašanje rešiti s priklopitvijo k Pruski, saj to je Ludendorff v nekem pismu alsaskim industrijalcem označil tudi kot željo Hindenburgovo in svetoval sprejemnikom pisma, naj razširjajo te nazore pri svojih političnih prijateljih. Ako je ta poslančeva trditve resnična, tedaj utegne na Bavarskem pač vzbuditi splošno nevoljo in željo, naj se vojaški mogotci ne mešajo več v politične razmere, kot je to neobhodno potrebno v vojaškem interesu.

Zakaj je amerika vstopila v svetovno vojno?

»Arbeiterica« piše: Na dan proglasitve neodvisnosti, ko proslavljajo Zedinjene države vsako leto revolucijo izza 1. 1776., je predsednik Wilson govoril na grobu Jurija Washingtona: Sedanja vojna pomeni »razširjenje te revolucije in njenega osvobodilnega dela na svetu«. Ali je v resnici tako njegovo prepričanje? Ali more v resnici vojno proti osrednjim državam smatrati za osvobodilno vojno, ki bo osvobodila svet, kakor je leta 1776. vojna za neodvisnost oprostila ameriške naselbenike angleške vlade? Ali so njegove besede le zvoneče fraze kljubujočega hinavca, ki prikriva poželjnost po vladanju in zlatu pod zastavo svobode? Kaj hoče Wilson? — se vprašuje svet od dne, ko je brez nujnega vzroka napovedal Nemčiji vojno.

Na to vprašanje odgovarja v posebni knjižici nemški učjenjak prof. Bonn. češ, da Wilson ni nikak imperialist. Demokratična masa ga je povzdignila do moči. Bili so to farmarji, malomesčani in delavci proti veliki financii in proti tržtom, ki so v taboru njegovih nasprotnikov — republikanske stranke. Ko je bil Wilson izvoljen za predsednika, je opustil imperialistično politiko svojega prednika. Odpravil je pogodnosti ameriški plovbi v Panamskem kanalu. Amerikanskim bankam je odrekel vsako podporo ob sprejemanju kitajskih posojil. V razgovor je spravil dobrovoljno prepustitev Filipin. Porabil ni med vojno ugodne prilike, da bi se utrdil v Mehiki. Tudi sedaj

v vseh svojih govorih ne zahteva nobene pridobitve na ozemlju, nobene gospodarske koristi.

Pravijo, da je Wilson zato začel z vojno, da newyorški borzi in jeklenemu trustu pridobi ogromne dobičke. Amerika je imela ogromne dobičke, preden je sama stopila v vojno. Sedaj pa se je sama obremenila z ogromnimi vojnimi troški. Wilson je hotel porabiti priliko, da postavi veliko vojsko za bodoči obračun z Japonsko. Avtor dokazuje, da je ta domneva neosnovana, kajti vojna se bo vojevala na morju in na kopnem. Za močno brodogevje pa je Amerika skrbela že pred vojno. Na zapadu in vzhodu so Zedinjene države obdane od morja, na severu in jugu pa so nje dežele tako redko obljudene, da ne potrebujejo veliko stalne vojske. Ideala Zedinjenih držav sta bila vedno: razorožitev in razsodišča. Vojna ogroža Amerikancem njihovo prekomorsko trgovino, in ne čutijo se več varne pred tehničnimi sredstvi vojne. Zato je Amerika morala porabiti evropsko vojno, da uresniči svoj stari ideal: **da razorožitev in razsodišča zagotove mir za vse čase!** Amerika potrebuje narodno-pravni red, ki bo vsem državam zagotavljal svobodo morskoga prometa. Potrebuje odprtih vrat v tuja kolonijska ozemlja. Stremi po enakosti na morju in v gospodarskem prometu za vse narode. Vsako narodno pravo pa sloni na pogodbah. Toda sedanja vojna je težko omajala vero v veljavnost pogodb! Vsako državo, ki krši pogodbe, morajo vse druge prisiliti z gospodarskim bojkotom, da se podvrže, ker ima Amerika največjo moč v sirovinah, odgovarjanje interesom, da se sredstva militaristične vrste nadomeste z gospodarskimi.

Amerikanci že sto let vzgajajo demokracijo. Nasprotniki so vsake monarhiške državne ustave. Vsak otrok se je učil v šoli, da je demokracija misija Amerike. Ondi so se najprej proglasile človeške in državljanske pravice. Tudi sedaj veruje Amerika, da je nje misija ta, da na vsem svetu pripomore demokraciji do zmage. Na eni strani francoska in ruska republika, demokratična Anglija in parlamentarično vladana Italija — na drugi strani pruski militarizem in avstrijska narodnostna država. V tej vojni vidi Wilson boj »svobodnih narodov« proti »militaristični avtokraciji« in meni, da mora poseči vmes, da prepreči poraz demokracije.

Silno naraščanje prebivalstva in bogastva Amerike je povzdignilo samozavest ameriškega ljudstva do take stopnje, da se čuti kot narod bodočnosti. Ta samozavest je bila opetovano užaljena. Leta 1916. je dala Nemčija razumeti, da naj bi se Amerika izključila od mirovnih pogajanj, tista Amerika, ki je uverjena, da je poklicana za posredovalca in razsodnika med evropskimi vojnimi strankami. Potem je prišel glas, da je državni tajnik Zimmermann ponudil Mehiki zvezo in jej zagotavljal tri ameriške zvezne države s štirinajst milijoni prebivalcev, kar je izzvalo veliko ogorčenje, predvsem pa vojno s podvodniki.

Vojna napoved ni bila misel kakega »aktivista«, ampak poraz pacifista, ker ni bil več dorasel položaju, kakor je nastal vsled njegovega obotavljanja. Sedaj je Amerika v vojni in ker jo ščiti ocean, je nepremagljiva. Tako velik, ponosen, samozavesten narod pa se ne umakne, če ni premagan. Tudi če bi si Hindenburg osvojil Francijo, ko bi se vojna na kopnem ne mogla nadaljevati, bi Amerika nadaljevala pomorsko vojno, vojno s sirovinami, gospodarsko vojno, dokler ne bi izsilila miru, ki bi odgovarjal nje samozavesti. **Sporazumeti se moramo z Wilsonom!** To pa storimo le, če se izjavimo, da smo pripravljene za »Zvezo narodov«, če se odrečemo temu, da bi na vzhodu in zapadu hoteli cele narode podrediti tujemu gospodarstvu. To homo dosegli tem lažje, četudi v naših deželah preide vodstvo na demokracijo. Z demokratično Nemčijo bi se Wilson lažje sporazumel, nego pa z vrhovnim armadnim vodstvom. **Lažje pa z Avstrijo, ki bi bila zvezna država narodov, nego pa tako, ko visoka oblast z večino narodov postopa tako kot s hudobnimi otroki.** Čimbolj smo danes sporazumljeni z gospodovalnimi silami, tem težje in kasneje se sporazumemo z Wilsonom!

Politični pregled.

— Klubovi načelniki pri ministrskem predsedniku. Z Dunaja, dne 14. julija, se poroča: Včeraj ob štirih popoldne se je vršil ministrski svet, kateremu so prisostvovali vsi člani kabineta. Kmalu po otvoritvi ministrskega sveta

je ministrski predsednik dr. Seidler zapustil dvorano in odpotoval z avtomobilom k cesarju v Eckartsau. Ministrski svet je trajal dalje do pol 9. zvečer. Tekom seje so bili klubovi načelniki vseh strank in obeh zbornic pozvani, naj pridejo ob 9. zvečer na konferenco k ministrskemu predsedniku. Ko so se povabljeni poslanci zbrali, se je dr. Seidler, prihajajoč iz Eckartsau od cesarja, ravno pripejal pred palačo ministrskega predsedstva. Klubovi načelniki so čakali v predvorani do 10. zvečer. Tekom te ure je bil ministrski predsednik dr. Seidler neprestano v telefonski zvezi z vnanjim ministrom grofom Burianom. Bilo je že pol 11. zvečer, ko so zastopniki obeh zbornic posamično po strankah odhajali v delovno sobo k ministrskemu predsedniku, ki se je posvetoval najprej s člani gospodarske zbornice in nato šele poslanske zbornice. O razgovorih viteza Seidlerja z načelniki klubov doslej ni poročila.

— **Stališče nemških socialistov.** »Neuer Abend« poroča, da so nemški nacionalci zahtevali od nemških socialistov, da se morajo za slučaj, ako se jim dovoli zahtevana milijarda za socialne zadeve, obvezati, da bodo glasovali za vojne kredite toliko časa, dokler bo trajala vojna. Nemški socialisti so odklonili to zahtevo.

— **Nemški blok v državnem zboru?** V nemških parlamentarnih krogih se zadnje dni govori o snujočem se nemškem bloku, h kateremu naj bi baje pripadali tudi nemški socialni demokrati. Že v nedeljo pa se je raznesla vest, da so se pogajanja med socialnimi demokrati in vlado popolnoma razbila. Tem trdnejše pa stoje za Seidlerja Ukrajinci. Ukrajinski klub se je konstituiral kot prava Seidlerjeva garda in grozi celo z obstrukcijo, če bi Seidler padel.

— **Hrvatski sabor** je pretečeni petek sprejel proračunski provizorij in zakon o podaljšanju mandatov za šest mesecev po ratifikaciji miru. Opozicija je glasovala proti obema predlogoma. Nato so prišle na vrsto peticije in pritožbe. Predsednik dalmatinskega deželne zbornice je vložil prošnjo za pomoč glede prehrane. Saborska večina je predlagala naj se prošnja izroči vladi v rešitev. Končno so se pa vsi, izvzemši Frankovce, zedinili za predlog dr. Lorkovića, da se izvoli odsek sedmih članov, ki naj se z enakočlanskim odborom dalmatinskega deželne zbornice posvetujejo o prehrani Dalmacije in Bosne.

— **Volilna reforma na Ogrskem.** Ogrska poslanska zbornica je v specialni debati o volilni reformi odklonila z dvema glasovoma večine predlog, da je odvisna volilna pravica od dokončanih štirih razredov ljudskih šol in znanja madžarskega jezika. Tudi pri odklonitvi volilne pravice v vojni dekoriranim in invalidom je prišlo do hudih rabuk. Ministrski predsednik je zastopal dodatni predlog o ženski volilni pravici. Prihodnja seja jutri.

— **»Viteški« Madžari.** V ogrski poslanski zbornici se je te dni pripetil slučaj, ki zasluži, da se ome pozabnosti. V razpravi o volilni reformi je rumunski poslanec Štefan Pop izjavil, da predložena osnova volilne reforme izraža le malo civilizacije, ker krši pravice narodnosti. Na to mu zapičljivo odgovori madžarski poslanec Barta: »Krvavo bi vam morali malo bolj zadržati!« A poslanec Simgyi mu je zaklical: »Za Vas so vešala, a ne volilna reforma!« In potem se Madžari še čudijo, da uživajo tako malo simpatij med nemadžarskimi narodi na Ogrskem.

— **Hertling o belgijskem vprašanju.** Wolfow urad poroča: O izvajanju državnega kanclerja v glavnem odseku o belgijskem vprašanju so nastala v javnosti naziranja, ki temelje na napačnem razumevanju. Zato objavljamo še enkrat v poštevh prihajajoči del govora: »Kar se tiče bodočnosti Belgije, pomenita, kakor sem rekel že včeraj, okupacija in sedanja posest Belgije, ročno zastavo za bodoča pogajanja. V pojmu ročna zastava je vsebovano, da tega, kar imamo za zastavo v oblasti, ne homo obdržali, ako se končajo pogajanja ugodno. Nikakor ne nameravamo obdržati Belgije v bodisi katerikoli obliki. Želimo isto-tako, kakor sem rekel že 24. februarja, da ostane po vojni obnovljena Belgija kot samostojna država, nikomur podrejena, z nami v dobrem prijateljskem razmerju. To je stališče, ki sem je zavzemal glede belgijskega problema od začetka in je zavzemam tudi še danes. Ta stran moje politike se popolnoma strinja s splošnimi smermi, ki sem jih pojasnil včeraj. Mi vojuiemo vojno kot obrambno vojno, ker nismo nikdar mislili na svetovno gospodstvo. Zato bodo temu primerno odgovarjali tudi naši mirovni cilji. Kar hočemo, to je nedotakljivost našega teritorija, svoboden razvoj našega naroda, posebno na gospodarskem polju in posebno varstvo za bodoče težavne razmere. To se tiče tudi popolnoma stališča, ki je zavzemam napram Belgiji. Kako pa bo to stališče v posameznih točkah, to bo odvisno od bodočih pogajanj.

— **Novo posojilo entente Srbiji in Črni gori.** »Journal« poroča, da je ententa dne 1. junija srbski in črnogorski vladi dovolila nov kredit v znesku 670 milijonov frankov za nadaljevanje vojne s centralnimi državami.

— **Anglija in splošni mir.** Lloyd George je imel na dneju, ki ga je priredila angleška vlada na čast kanadskim žurnalistom, govor, v katerem je izjavil, da sodelujejo državni dominijov v vojnem svetu kot enakovredni člani in bodo skupno z angleškimi ministri postavili pogoje, pod katerimi so pripravljani skleniti mir. Mir ne sme biti neodkritosrčen, ampak resničen. Ako pri tem popuščamo, zakrivimo goljufijo nad človeštvom.

— **Obtožba proti kabinetu Bratianu.** O razpravi glede obtožbe kabineta Bratianu v rumunski zbornici poroča e.

kr. korespondenčni urad iz Jasa: Ko je poslanec Stere začel čitati svoj predlog, so se dvignili poslanci ter burno demonstrirali proti bivšemu režimu. Ko se je omenilo ime Bratianu, so zaorili klici: V ječo z morilec! Demonstracija se je ponavljala, dokler ni zbornica predlogo za obtožbo izročila posebni komisiji.

— **General Diaz v Rimu.** Kakor poroča »Agenzia Stefani«, se je mudil general Diaz te dni v Rimu. Konferiral je ponovno z ministrskim predsednikom Orlandom in prisostvoval dvema sejama vojnega odbora. General Diaz se je vrnil nato zopet na fronto.

— **Gospodarski boj.** Londonska trgovska zbornica je sprejela na vlado naslovljeno resolucijo, v kateri zahteva, naj se gospodarsko orožje za čim hitrejši konec vojne v največji meri uporabi proti sovražnim inozemcem.

— **Japonski brodovje v Sredozemskem morju.** »New-york World« poroča iz Washingtona, da bo Japonska svoje pomorske sile v Sredozemskem morju z ozirom na naraščajočo nevarnost podmorskih čolnov znatno pomnožila. Japonska ima sedaj v Sredozemskem morju flotiljo torpednih rušilcev.

Pismo iz Trsta

Gostovanje zagrebške hrvaške deželne opere v Trstu, se je zaključilo. Po skoro štiriletni dobi vsakojakih vojnih gledaliških surrogatov, smo imeli srečno priložnost, poslušati in gledati resnično umetniške operne predstave, podane v imenu najglobljega umetniškega pojmovanja. Stara, priznana slava zagrebškega gledališča je spremljala umetnike na poti v Trst, ki jih je sprejel, žejen lepe glasbene umetnosti, z odprtimi rokami, kakor, da sprejema božje razodetje. Na poti iz Trsta bo spremljala umetnike globoka hvaležnost tržaškega prebivalstva, hvaležnost iskrena, spočetka iz srčnih vezi, ki so jih spletli mili gostje med seboj in občinstvom v divnih večerih svojega, žal, premalo trajajočega gostovanja. Bil je pač le sen, lep pomladanski sen, porojen v vročem hrepenenju po umetnosti, zaslanjan v hipu splošne duševne potrtosti in obupa. A komaj, da smo se dotaknili z ustnicami zlatega keliha opojne umetniške pijače, nas že budi k prejšnjemu življenju trpka realnost. V največji in najbolj popularen Talijin hram tržaški se bo vrnil vojni surogat ali pa bodo sanjali v njem pajki, zaprti in zaklenjeni od vsepovsod, o divnih večerih zagrebškega gostovanja. Trst, pravično mesto večnega dela in večnega življenja, božja pot vsakovrstnih dobrih in slabih gled. družb, se bo vlegel zopet v kotiček gledališke rasegnacije, kamor ga je položila vojna, da zadremlje v pričakovanju na boljše dni.

Gostovanje zagrebškega gledališča v Trstu je poučno v mnogih ozirih. Da je prišlo tudi do političnega intermezza je žalostno, toda za tržaške razmere skoro naravno. V Trstu je od nekdaj tako, da se dovoli politik in raznim političnim vprašanjem, da sežejo povsod s svojimi grabežljivimi kremplji. Nobena stvar ni bila v Trstu nikdar varna pred politikom. Niti cerkev, niti gledališče. Prvo besedo je spregovorila baje tržaška policijska oblast, ki igra od pradavnih časov sijajno vlogo neobdiganega Saj je odločila, da se ne sme otvoriti gostovanje s Smetanovo opero »Prodan nevesta«. To je bil uvod. Sledila je nepotrebna in neopravičena jeza nekaterih malih ljudi na hrvaške umetnike, a zlasti umetnice, ki so pele nekatere arije italijanskih oper v italijanskem jeziku. Jeza, skoro gotovo otročja, se je povečala radi zastave v operi »Nikolaj Šubic Zrinski«, ki ni bila hrvaška trobojnica. Pa se je vendarle nastopilo v Zrinskemu s zastavo, s katero se je nastopilo vedno tudi v zagrebškem deželnem gledališču. Poleg policije imamo v Trstu še vedno gotovo krdele ljudi, ki so potrebni, kakor bolha v ušesu. Kar se je pisalo v Trstu in iz Trsta, se je pisalo seveda tudi po hrvaških novinah in je bil intendant gledališča prisiljen braniti se pred neopravičenimi in gotovo zlobnimi očitki. Radi svojih italijansko petih arij je bil skoro proglašen bojkot proti umetnici pevki Sari. Italijansko občinstvo se je obnašalo ves čas gostovanja skoz in skoz korektno, nepristransko in ni štedilo z javno pohvalo in simpatijami. Kakor italijansko, moramo pohvaliti tudi slovensko občinstvo. In potrebno je, da se pritrudi, da ni slovensko občinstvo krivo nič na dejstvu, da se je skušalo od gotove strani spraviti v slabo luč vodstvo in nekatere umetnike. Oseb, ki ribarijo neprenehoma v kalnem, je vedno in povsod preveč. Ne zdi se nam pa resno, če se da takim ljudem na razpolago prostor v časopisju, da uganjajo nelepe in neresne reči tudi v zadevah, ki nimajo opraviti ničesar s politikom in sličnimi vprašanji. Ni čuda potem, da se pride do mistifikacij in da se raznaša v svet neresnico, da je vodstvo hrvaške opere prepovedalo nekaterim svojim članom sodelovati na neki veselici v dobrodelne namene v »Narodnem domu«. Več strpnosti in več resnosti ne bi škodovalo niti gospodi, ki vodi danes slovensko narodno politiko v Trstu. Drugače se bo pripetilo še marsikaj, da se nas bo smatralo vse, ki vendar nismo krivi, za paglavce in za odiozne političarje, ki nočemo dati miru niti svojcem, kadar pridejo k nam, ne zato, da dajo umetniški pečat našim političnim aspiracijam, marveč zato, da pokažejo tujcem lepoto naše umetnosti, da nas zblizajo, potom nje z ljudmi drugačnega jezika, ki nas še ne poznajo in s katerimi bomo vedno primorani živeti v najtesnejši gospodarski in splošno socialni zvezi. Ako je italijansko občinstvo pozabilo na staro barbarsko mržnjo, ne bi bilo

nič neokusnega, ako bi se bili pokazali malo bolj resne tudi oni krogi, ki so skušali, pa se jim ni posrečilo uprizoriti prepir, kjer ga je bilo najmanj treba.

Resnost, konkretnost in iskrene simpatije italijanskega občinstva napram zagrebškemu gostu in hrvaški operi, je tvorilo, poleg umetniškega užitka, lepo podlago za različna razmišljanja in je polnilo vsakega prijatelja narodnega bratstva z najboljšimi upi v bodočnost. Pred vojno, t. j. v dobi, ko je živel tržaško italijansko občinstvo pod strupenim vplivom idej italijanskega sovinitva ne bi bilo mogoče tako gostovanje v gledališču »Politeama Rossetti«. Vojna je pač izpremenila mnogo tudi v tem oziru. A ne bilo bi mogoče tako gostovanje niti sedaj ne, da imamo v Trstu mesto razširjenega italijanskega socialističnega lista, mogočen italijanski nacionalistični dnevnik, kakršen je bil »Il Piccolo«. Doba tega gostovanja, ki nam ostane večno v prijetnem spominu, nam govori odkrito in jasno, da ni narodnega sovraštva, ni narodnega zaljubljenja tam, kjer ni onih, ki ščuvajo na tako sovraštvo, ki goje strupeno mržnjo med narodi. O italijanskih socialistih sme misliti seveda vsakdo karkoli hoče. Sme se ujemati ali ne z njihovo politikom. Meščanskim strankam ne zamerimo resnega in poštenega boja se socialističnimi strankami. Toda nihče ne more odrekati italijanskim socialistom resnega stremjenja po spravi med tu živimi narodi, po odpravi narodnega sovraštva, po bratstvu med narodi, ki jih je usoda spravila na en in isti kos svete zemlje, a ne zato, da bi se eden drugega klali, marveč zato, da bi se ljubili in si ustvarili s skupnim delom blago in srečno človeško življenje.

Zagrebškimi hrvaškimi umetnikom pa kličemo: Na zopetno svidenje!

Dnevne beležke.

— Vsem sodrugom in organizacijam odgovarjamo na njih vprašanja, da se bo »Vseslovenski delavska shod« vršil nepreklicno v nedeljo 28. julija t. l. Vse drugo ostane nespremenjeno, kakor je navedeno v okrožnici.

— **Za naš tisk.** Sodrugi-vojak nam piše: Včeraj je naš dnevnik »Napreč« obhajal obletnico svojega izhajanja. Mislim, da bi se mi slovenski delavci najlepše spominjali te obletnice, da bi mu vsak izmed nas dobil nekaj novih naročnikov in če to ni nikakor mogoče, vsaj nabral nekaj za tiskovni sklad. Sodrugi, spominjamo se vedno in ob vsaki priliki »Napreča«!

— **Kako skrbe trgovci za aprovizacijo?** »Arbeiterica« poroča iz Ljubljane: Pred nekaj dnevi smo poročali, da se je v garnizijski bolnici v Trstu obesil oberstlajtnant Leitner iz Ljubljane. Naše čitatelje bo gotovo zanimalo, zakaj se je to zgodilo. V Ljubljani obstoji kakor v vseh glavnih mestih po ena podružnica »Oszag«, takojimenovana »Aprovija«. Ljubljanska »Aprovija« se imenuje kranjska aprovizacijska družba in obstoji iz sedmih družabnikov, ki so po navetu kranjske deželne vlade naslednji: dva nemška, dva slovensko-liberalna, dva slovensko-klerikalna trgovca in en odvjetnik kot zastopnik mesta Ljubljane. Tej družbi je načeloval trgovec Adolf Kordin, brat deželnega tajnika Kordina, ki kot vsemogočni gospod »oskrbuje deželo z živili«. Sčasoma je dobil še enega tovariša v osebi gospoda Menardija, voditelja podružnice »Geos« v Ljubljani. Pred mesecem dni je državno pravdnitvo zaprlo gospode Kordina in Menardija kakor tudi vodjo vojaškega transportnega vodstva v Ljubljani, oberstlajtnanta Leitnerja. Gospoda Kordin in Menardi sta še vedno v preiskovalnem zaporu, gospod oberstlajtnant pa se je rešil s tem, da se je obesil. Kakor hitro bo preiskava končana, bomo mogli o tem obširneje poročati. Govori se mnogo o sleparijah, ki znašajo mnogo milijonov.

— **Masti dovolj — vsega dovolj!** Večina mestnega prebivalstva trpi veliko pomanjkanje v sled maščobe, toda masti je ponekod še veliko preveč. Pred nekako 14 dnevi je šel pisec teh vrstic po ljubljanski ulici in ko pride do neke vile, stoji tam neki mož, ki je imel poleg sebe dvokolesni voziček, na katerem je stal velik lonec. Pritisli so prav takrat še dve veliki posodi iz vile in omenjeni mož jih je naložil ter odpeljal. Bilo je za okolo 60 kg vsebine masti. Tako, vidite, imajo gospodje vsega še preveč. Tudi neka žena iz tiste vile je šla prej, preden je bil tobak na karte, po trafikah in je vsak teden nabrala veliko tobaka, dočim je posameznik moral čakati celo noč, da ga je dobil en zavitek. Seveda, krivi niso tisti, ki tako delajo; krivi so tisti, ki tako površno gospodarijo in vsi tisti, ki se ne strnejo, da bi te napake odpravili. Tako pa eni stradajo in umirajo, drugi pa žive v izobilju. Tako pa imenujemo zdravo politiko.

— **Povračilo škode.** Komu so nemške čete napravile lani kako škodo, naj to naznani pri mestnem gospodarskem uradu, ker jo bo uprava nemških čet Kranjski in Koroški povrnila.

— **Občni zbor »Glasbene Matice« v Ljubljani** se je vršil minul četrtrek. Odkar obstoja to društvo, »Glasbena Matica«, še ni imela tolikšnega števila učencev in ni priredila še v nobeni seziji toliko koncertov, kakor v pre-

teklem letu. Kljub vladajočim razmeram je dosegla »Glasbena Matica« v letu 1917/18 višek svojih uspehov. Članov je štela 1098. Poučevalo je na tem zavodu 15 učiteljev. Denarnega prometa je imela »Glasbena Matica« v minulem letu 177.597:11 K. Plače so zahtevale 41.972:74 kron. Za koncerte se je izdalo 28.621:85 K, dohodki koncertov in produkcij so znašali 43.547:12 K. V novi odbor je izvoljen predsednikom: dr. Vladimir Ravnihar, odbornikom pa prof. dr. Škerli, dr. Pavel Grošelj, uradnik Prelovec, prof. Jug, nadučitelj Račić, dr. Krejči, sodnika Zolmann in Lajovic, knjigovodja Pretnar, ravnatelj Hrast, kanonik dr. Kimovec, beneficiat Premrl in nadoficial Završan.

— **42 milijonarjev** imamo sedaj v Ljubljani. Vsekakor jih bo še nekaj več.

Politična organizacija v Trstu se v zadnjem času prav lepo razvija. Mnogi starejši sodrugji, ki so morali zaradi vojne iz Trsta, so se sedaj povrnili in se takoj zopet pridružili svoji politični organizaciji. Tudi nekaj novih, mlajših sodrugov se vneto trudi za ojačenje stranke. Sodrugi naj ne pozabijo, da je ravno v močni politični organizaciji temelj in cilj našega dela. Pravi, zavestni prištas stranke mora pripadati nele strokovni kulturni organizaciji, marveč tudi politični. To si je treba zapomniti. Le tedaj bo mogoče izvesti z uspehom velike socialistične boje. Po številu politično organiziranih delavcev se preboja moč in pomen stranke. Tržaški sodrugji naj se zglasijo vsi pri odboru naše deželne organizacije ali pa pri zapornikih. Strnimo pogumno naše bojne vrste, da nas bližnji časi ne dobe nepripravljene!

Pomladanska predavateljska sezona »Ljudskega odra« se je zaključila z najlepšim uspehom. Odboru se je posrečilo prirediti v dobi nekaj mesecev celo vrsto predavanj o najrazličnejših problemih. Predavanja, ki so se vršila vsa v veliki dvorani »Delavskega doma«, so bila naravnost impozantno obiskana. Odbor je na to svojo sezono lahko ponosen. Natančnejše podatke o vseh prireditvah v tej dobi, ki nam bodo obenem nudili vpogled v organizacijo kulturnega dela, objavi društvo v kratkem. Sezona se je zaključila z jako uspelo domačo zabavo. Prijateljem izobraževalnega dela priporočamo, da se pridružijo v vedno večjem številu »Ljudskemu odru«, ki ima velike in krasne naloge pred seboj!

»Lavoratore« za siromašne otroke. Kakor lani, tako tudi letos pošlje glasilo italijanskih sodrugov »Lavoratore« na lastne stroške 200 otrok v Ancarano, ob koprskem obrežju, kjer ima tržaška bolniška blagajna lastni, krasno urejeni sanatorij. Prvih sto otrok je že odšlo, ostali pojdejo meseca avg. Sanatorij leži v čudovito lepi ravni ob morju. Tam se napije siromašna, od vseli bosov zapuščenca tržaška deca čistega, zdravega morskega zraka ter okrepča s primerno, boljšo hrano. Neprecenljivo koristna se je izkazala »Lavoratorova« iniciativa, in le želeli bi bilo, da bi se število otrok določenih za polletno okrevanje v Ancaranu bolj in bolj množilo. Upamo, da bo v bodočih letih to mogoče. — Vso akcijo vodi posebni odbor, sestojč iz zastopnikov raznih strankinih institucij (Laurenčić, Fragiaco, Golouh, Maraszovič in Sinigaglia); naloga mu je, da uredi in izpopolni akcijo tudi za bližnja, upamo srečnejša leta.

— **Odbor za podporo stradalajoče mladine** je v svoji zadnji seji sklenil vložiti pri c. kr. deželni vladi pravila za osnovanje dobrotelnega društva po vzoru društva »Češko srce«. Iz Zagreba je došlo obvestilo, da sprejema tamošnji »Odbor slovenskih, hrvaških in srbskih žena za širočad« gladno in vsled lakote propadlo dečo le za daljšo dobo na primer pol do enega leta, ali pa do konca vojne, ne pa samo za dva meseca. Kar bi šlo samo na počitnice, ne kaže pošiljati na Hrvaško. Ljubljanski odbor v podporo stradalajoče mladine sklene z ozirom na to, da pošlje od mladine, priglašene od šolskih vodstev le one, ki so se oglašili za Hrvaško do konca vojne. Dan odhoda se za to dečo še pravočasno objavi. Otroci naj imajo obleko, obutev, perilo, krtače za zobe, glavnik, šolske knjige in svinčnike. Prvo zbirališče bo v Ljubljani, od koder povede mladino v Zagreb ljubljanski odbor. Odbor v podporo stradalajoče mladine sklene naprositi ubožno akcijo mestne občine ljubljanske, da posveča rodbinam otrok, ki so jih odboru naznanila šolska vodstva, kot posebno pomanjkanje trpeče, posebno pažljivo, in da jim po možnosti vsaj začasno da kak priboljšek. S tem bi bilo vsaj nekoliko pomagano v slučajih najhujše bede.

— **Poštno pristojbine bodo zopet zvišali**, kakor poročajo nekateri merodajni listi. Za pisma bo znašala pristojbina 20 vinarjev.

— **Javornik na Gorenjskem.** Vsaj vam je že znano, da nam je c. kr. okrajno glavarstvo prepovedalo shod, ki je bil sklican na nedeljo dne 7. t. m., in sicer društveni shod, katerega dnevni red je bil »Delavske plače in draginja«. Delavci, ki delamo od zore do mraka in od mraka do dne že nimamo več pravice, da bi govorili o svojem krušnem vprašanju! Da bi tako daleč šla tista »presekucija«, ki smo je vajeni tudi v mirnem času, je pa prehud tobak. Onemoglo delavstvo, izstradano, ki že ni več kos svojemu delu, torej nima več pravice, da bi se člani ene in iste organizacije pomenili, kako bi si izboljšali svoj življenjski položaj v trenutku, ko poklicani faktorji ne storo svojo dolžnost iz kakršnegakoli vzroka. Naj nam povedo gospodje, ali je mogoče izhajati s sedanjo plačo? Ali je mogoče živiti sebe in svoje ob tej prehrani? Gospod-

je, sedite par dni k naši mji, pojedite z nami v tovarno, pa boste takoj dobili drugačno mnenje. Mi imamo v svoji organizaciji svojo pomoč, svojega posredovalca, in kdor nam krati zborovalno pravico, tam nam dela krivico, **zakaj mi smo svobodni državljani**, ali vsaj biti bi morali taki. Zdi se nam, da je popolnoma nepotrebno, razburjati delavstvo s takimi prepovedmi. V štirih letih vojne je delavstvo izgubilo vse, nima več kaj izgubiti. Do smrti utrujen oče pride iz tovarne domov, nima kruha, nima druge primerne hrane; okolo njega kriče otroci: kruha, kruha, ali nas nimaš nič rad, saj smo pridni itd. Kdo krivcev se zmisli nato, kdo sitih oderuhov in njihovih pandurjev vidi in okusi to gorje?! In res, tako življenje ni več vredno življenja! Kaj ima delavec torej izgubiti? Toda nihče se noče brigati za nas, da bi se pa brigali zase sami, nam prepovedujejo. Namesto da prepovedujejo shode, naj bi se rajši pobrigali za boljše prehrano in pomagali delavstvu, da dobi boljše plače; zakaj za drag denar se še vedno kaj dobi, a s sedanjimi plačami ne gre. Kako je pri nas; samo en primer: Delavstvo se je potrudilo, da spravi vsaj toliko mleka skupaj, da bi ga dobil vsak otrok pod letom starosti pol litra na dan. Malo časa je šlo, toda že dva meseca ga ne dobimo niti četrt litra. Okrajno glavarstvo ni moglo storiti nič. Oderuhi in vsi izkoriščevalci nas odirajo, oblast pa brani nam samoobrambo. V našo obrambo pa ne stori ničesar, ker je v odvisnosti kapitalističnih izkoriščevalcev proletariata.

— **Zidani most.** Dne 14. julija ob pol 6. popoldne je nastal veliki požar, na tiru 3 (Felsengleis) je stal celi vlak prešane slame, in sicer v bližini Radeč, odhajajoči vlak 506 je slamo na treh mestih zapalil in takoj je bilo 13 voz v ognju. Sreča je bila, da sta gosp. Punčuh, asistent južne železnice in gosp. Jakša pravočasno ogenj opazila in takoj telefonično iz Radeč postajo Zidan most obvestila. Gospod postajnačelnik in prometni kontrolor Štefan in službojuči premikači so se takoj peljali s premikalnim strojem na lice mesta in vlak na tri dela razmaknili in s tem preprečili, da ni vlak zgorel. Za hitro izvršitev tega dela se mora posebno zahvalo dati navzočim premikačem, ki so odpeli goreče voze, in so preprečili s tem veliko škodo. Mestni mojster Pečnik in Horjak sta dobila opekline na rokah. — Upamo, da dobe zopet lepo remuneracijo po 5 K (reci in piši pet kron).

— **Zvišanje oficirskih plač.** V vojaških krogih se govori, da bo vlada zvišala sedanje oficirske plače. Zvišanje bo različno ter bo znašalo pri subalternih častnikih I stopnjo. Nadporočniki bodo n. pr. dobivali toliko, kakor sedaj stotniki. Zvišanje bo imelo veljavo že od 1. maja tega leta.

— **Oddaja erarskih konj poljedelcem.** Artiljerijska opremljevalna postaja v Ljubljani bo oddajala od 19. t. m. dalje za nedoločen čas poljedelcem precejšnje število konj. Prosilci — iz Ljubljane in okolice — morajo predložiti v ta namen c. in kr. poveljstvu artiljerijske opremljevalne postaje v Ljubljani (artiljerijska vojašnica) potrdilo c. kr. okrajnega glavarstva in občinskega urada, iz katerega mora biti razvidno, da je dotičnik res poljedelec in da more naproseno število konj tudi resnično prehraniti.

— **Kako so zaplenili živila na postaji Špiffeld.** Potniki iz radgonske okolice, ki so se vozili v torek popoldne in zvečer skozi Špiffeld, so bili nemalo presenečeni, da je bil kolodvor vojaško zastražen in vsi civilni potniki pozvani, da se podajo v čakalnico. Tu je poslovala komisija za rekviriranje od glavarstva Lipnica. Vsi so morali odpreti nahrbtnike, taške in torbice in mnogim so odvzeli živila, katera so si ljudje s težavo kupili in jih nesli cele ure daleč. Otroci z nahrbtniki so glasno jokali, ravnotako žene, moške pa so kleli. Ljudje so rekli, da so časniki pisali, da je promet z nahrbtniki dovoljen, pa je odgovoril dotični uradni organ: Na časnikarske novice ni dati ničesar! Odvzeli so jajca, moko, koruzno moko, masl. Neki ženi rezervista iz Gradca, materi osmih nepreskrbljenih otrok, so pobrali iz nahrbtnika krompir. Žene so vpile, naj bi se to rekviriranje prej odpravilo po časopisih, da bi se ljudje mogli obvarovati škode in stroškov. Le majhne množine od pet do deset kilogramov so dovoljene, a treba dovoljenja vojničnega zavoda ali prehranjevalnega urada. Ali je ta odredba namestnika ali samolastnega glavarstva v Lipnici, ni znano.

— **Koliko vojnih kuhinj je na Dunaju.** Na Dunaju je sedaj 63 vojnih kuhinj, ki pa ne slove posebno. Ljudje, ki hodijo jesti v vojne kuhinje, gotovo niso izbirčni, a vendar ne morejo v nekaterih kuhinjah jesti jedil. Mnogokrat se ne more pri kakih jedi udaniti, kaj da je: ali juha, ali omaka, ali zelenjava? Sedaj, ko veliko govoče o razširjenju ljudske prehrane in javnem razdeljevanju jedi, bi morali poklicani činitelji vendar paziti, da je hrana vsaj za jesti, da ne bodo potem še ta cena nenadomestljiva jedila potovala v kanale.

— **Dvanajstletna mati.** Dne 26. junija je v Celju porodila dvanajstletna deklica, ki je doma pri St. Petru v Savinjski dolini. Služila je za pastirico, pa jo je menda — zapeljal gospod.

— **Nad pol milijona vojnih ujetnikov** se je vrnilo sedaj iz Rusije, tako da je izjavil vojni minister in dodal, da so ukrenile vojaške oblasti potrebne korake, da pridejo iz ujetništva tudi ostali naši vojaki. Na one, ki se nahajajo v Sibiriji — in tam se jih nahaja večina — bo

teško računati, vendar je ruska republika obljubila podpirati našo akcijo za povrnitev ujetnikov iz rukega ujetništva. Preskrbljeno je, da se izplača vrnivšim se vojakom vse zaostale pristojbine in da dobe osemtedenski dopust.

— **Za špansko boleznijo** je obolelo v Berlinu že 16 do 17 tisoč ljudi. V Lousannu v Švici je bolezen tako razširjena, da so morali zapreti vse šole in prepovedati vsa javna zborovanja.

Vojna.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 15. julija. Na fronti v gorovju je artiljerijsko delovanje zelo živahno.

Nemško vojno poročilo.

Berlin, 15. julija. Armada skupina krajevliča Rupprehta: Po močni artiljerijski pripravi je sovražnik napadel jugozapadno Yperna in na majhni širini fronte vdrl v naše jarke. Ob obeh straneh Lyse po dnevu topovski boji, ki so proti večeru oživeli tudi na ostali fronti. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča: Med Aisno in Marno živahen topovski ogenj. Južno St. Pierre-Aigle in v pokrajini Savieres infanterijski spopadi. Poročnik Loewenhardt je izvojeval svojo 35. zračno zmago.

Berlin, 15. julija zvečer: Južnozapadno in vzhodno Relinsa so naše čete vdrl v francoske jarke.

Zadnje vesti.

Izjava zunanjega ministra o zunanjem položaju.

Dunaj, 16. julija. Izjava zunanjega ministra o zunanjem položaju, se glasi med drugim: V tej strašni obrambni vojni, ki je prinašala doslej centralnim državam velike uspehe, ne zahtevata osrednji velesili nič drugega, kakor izvojevati sovražnikovo voljo za mir. Pravzaprav imajo vojujoče države na zahodu le cilje teritorialne narave. Kar se tiče velikih interesov človeštva, pravičnosti, svobode, časti, miru med narodi in enakopravnosti, za katere se naši zapadni sovražniki baje bore, pa smo dovolj poučeni; za te cilje se hočemo zavzeti mi. Tuda ne gre za to, ampak gre predvsem za ono, kaj se razumeva v zvezi s temi »dobrotami človeštva« in to naj bi vojujoče deli vendar enkrat pravično proučili in pojasnili.

Pa ne po metodi, kakor se je na pr. sodilo o naših mirovnih sklepih na vzhodu. Saj smo povabili k videležbi pri mirovnih pogajanjih vse naše sovražnike in ti bi morali skrbeti za to, da bi dobili ti sklepi kako drugačno lice. Sedaj pa stoji njih kritika na jako slabih nogah, kajti nikakor ne morejo obsojati mirovnih pogojev, ki so bili za prizadete sprejemljivi ali neizogibni. Z vsemi silami zahtevajo sovražniki Alzacijo-Loreno, Trient in Trst, nemške kolonije itd. Tu je meja naše mirovne pripravljenosti, ki bi razpravljala o vsem, le ne o nedotakljivosti lastnih ozemelj.

Od Avstro-Ogrske moče sovražnik le odtrgati posameznih delov, ki jih zahteva zase, hoče zrahljati tudi notranji ustroj monarhije in jo razkعاتi. Ko so sovražniki spoznali, da dosedanja vojna sredstva ne zadostujejo več, da nas porazijo, tedaj so vngli svoj pogled na naše notranje razmere. In to šele po dolgih letih svetovne vojne, dočim v njenem pričetku noben sovražni diplomat o njih niti sanjal ni. Naši sovražniki se glede ustroja naše monarhije in njenega bisva zelo motijo. Ne vedo tega, da države z več narodnostmi niso nikaka slučajna tvorba, ampak produkti zgodovinskih in etnografskih potreb, ki nosijo v sebi svoj ohranjevalni princip. Zmožne so, da rešijo svoje notranje krize same, brez vmešavanja tujecev. Avstrijski narodi razpolagajo s toliko elastičnostjo in zmožnostjo prilagoditve menjajočim se razmeram, da se morejo sami vladati. Zato moramo odločno nadaljevati obrambni boj do dobrega konca, dokler ne bo zajamčena naša eksistenca.

Vojno vodstvo in diplomacija služita v vojni listemu namenu. Ne moreta izključevati drug drugega. Diplomatično delovanje se bo oziralo pri vsakem koraku na vojno vodstvo. Uspehi vojnega vodstva bodo odločilni za njeno delovanje.

Z zaupanjem gledamo v bodočnost. Z zaupanjem, ki ga ičajjo naši enotni, enaki obrambni cilji, predvsem naša stara zveza z Nemčijo, zveza, ki se je izkazala v miru, kakor v vojni kot najboljšje jamstvo za obstoj monarhije. Ta naša zveza z Nemčijo bo pripomogla, da izidemo srečno iz svetovne krize in pričnemo potem z delom za zopetno vpostavitvijo rednih razmer

in pričeti mirno državno in gospodarsko življenje.

Zvezni vladarji in njih vlade se prizadevajo še tesneje in intenzivneje združiti odnose med Avstro-Ogrsko in sicer v soglasju s pretežno večino svojih narodov. Zveza naj ohrani tudi zanaprej svoj izključno obrambni značaj. Edina naj bo v zadovoljivi rešitvi vseh vprašanj, ki so skupni zaveznikom. Zvezna pogodba naj ne bo le političnega značaja, ampak naj stremi za tem, da se bo tudi v gospodarskem, vojaškem in siceršnem oziru spopolnila, oziraje se na nove prilike in spremenjene razmere; skuša naj rešiti tudi poljsko vprašanje na podlagi želja prebivalstva. Zveza naj tudi vbodoče ne pomenja proti nikomur kakršnekoli neprijaznosti.

Kar smo izrekli dne 12. decembra 1916, je merodajno za nas tudi še danes. Le sovražni diplomati, ki močejo odnehati s svojo uničevalno voljo, nadaljujejo vojno. Svoje narode pa slepijo s frazami.

Nujne interpelacije socialno demokratične stranke.

Dunaj 15. julija. Socialnodemokratična stranka na jutrišnji seji poslanske zbornice vložila nujne interpelacije o vnanji politiki, o protustavni ratifikaciji mirovne pogodbe z Rusijo, o vprašanju prehrane in o prekem sodu, ki je bil razglašen za Štajersko, Koroško in Kranjsko.

Konferenca načelnikov strank.

Dunaj 15. julija. Na današnji konferenci načelnikov strank je predsednik dr. Gross naznanil, da bo vlada predložila poslanski zbornici mirovne pogodbe z Rusijo, Rumunsko in Finsko. Poslanec dr. Korošec je izjavil, da bo pred prvim čitanjem začasnega proračuna vložil nujno interpelacijo o uvedanju mirovnih pogajanj, ob enem pa predlaga, da se koj po proračunu prične debata o persekucijah proti Jugoslovonom. Poslanec Seitz je predlagal, naj se vsa ta važna vprašanja razpravljajo v okviru velike politične debate pri prvem čitanju proračuna. Govorik je ob enem izjavil, da socialno demokratična stranka vztraja na svojem načelnem stališču glede proračunskega provizorija. Predsednik dr. Gross je naznanil, da bo jutri proračunski provizorij postavil kot prvo točko na dnevni red in da se bo potem obenem s proračunom razpravljalo tudi o interpelacijah, če jim bo zbornica priznala nujnost. V imenu češkega svaza je poslanec Stanek naznanil interpelacije o ustavitvi „Narodnih Listov“ in o kršenju poslanske imunitete. Konferenca je končno sklenila, da se za proračunsko debato določijo štiri seje. Govorilo bo 32 poslancev. Ob enem se bo razpravljalo o nujnih interpelacijah. Druga točka dnevnega reda bo predlog glede obtožbe Seidlerjevega kabineta.

Iz jugoslovanskega kluba.

Dunaj 15. julija. Načelnik jugoslovanskega kluba, dr. Korošec, je imel kratek razgovor z ministrskim predsednikom. Na vprašanje viteza Seidlerja, je-li bo poteklo zasedanje poslanske zbornice mirno in brez škode za državni ugled je dr. Korošec odgovoril, da ne ve, kaj se bo zgodilo. Samo to lahko pove, da bodo Jugoslovani govorili o vsem, o čemer govoriti je njihova dolžnost. Če bi to komu škodovalo, bi odgovornost za to ne padla na Jugoslovane, marveč na vlado. — Jugoslovanski klub je sklenil danes, da bo stavil v zbornico naslednje nujne interpelacije: o zvezi z Nemčijo, o nameravani aneksiji Bosne in Hercegovine s strani Ogrske in o združitvi Dalmacije s Hrvatsko ter končno o raznih persekucijah.

Dva letalca sta se ponesrečila.

Dunaj 15. julija. Letalo, s katerim se vzdržuje poštna zveza Dunaj-Budimpešta, je pri Mosonu ponesrečilo. Eksploziral je bencin. Letalo je popolnoma uničeno. Oba letalca sta mrtva.

Socialni demokrati proti proračunu in vojnim kreditom.

Dunaj, 15. julija. Državnozborski klub socialnih demokratov je sklenil glasovati proti proračunskemu provizoriju in proti vojnim kreditom.

Na Dunaju zapirajo gostilne.

Dunaj 15. julija. Ker so bila gostilničarjem rekvirirana razna živila, zlasti vsa zaloga moke in masti, je cela vrsta večjih dunajskih gostilen ustavila obrat.

Poljski kljub vztraja v opoziciji.

Dunaj, 15. julija. Poljski klub je sprejel danes skoraj soglasno resolucijo, v kateri izjavlja: Poljski klub nima nobenega povoda za nove sklepe v političnih zadevah.

Zmaga ruske vladne politike.

Moskva, 15. julija. (Agentura.) Peti kongres sovjetov je odobril poročilo, katero ugotavlja zmago vladne politike ter izjavlja, da je po krizi, katero je povzročil upor socialnih revolucionarjev in umor grofa Mirbacha, vladna oblast zopet ojačena in trdna. Kongres je nadalje odobril načrt za ustavo novega režima, ki bo izdelana na podlagi oblasti proletariata in sovjetov.

Uspeli sovjetskih čet.

Moskva, 15. julija. Uradna objava vojnega komisarijata naznanja: Bela garda, ki je bila zasedla Jaroslav, je zopet pregnana in beži čez Volgo. En del teh čet se je obrnil proti Sibirsku in skuša povzročiti tam vstajo. Vsi potrebni protikoraki so se ukrenili. Na fronti vzdolž Volge so sovjetske čete izvojevale veliko zmago ter zasedle Syzran in Bugulmo. Stavropol je pred padcem Bela garda in Čeho-Slovaki beže v neredu proti Samari. Na vzhodnem odseku se Čeho-Slovaki umikajo pred našo ofenzivo. Vrhovni poveljnik sovjetskih čet ob uralsko-sibirski fronti, Deržina, poroča: Češko-slovaški oddelki pod poveljstvom ruskih častnikov trpinčijo in ubijajo uslužbence zapadno sirske železnice.

Muravjev izdal vlado.

Moskva, 15. julija. Vrhovni poveljnik na fronto ob Volgi odposlanih ruskih čet, Muravjev, je izdal rusko vlado. Vendar ga čete, izvzemši mali oddelek, niso podpirale. Podal se je v imbirsk ter razglasil manifest, v katerem pozivlje čete, naj korakajo proti Moskvi. Napovedal je Nemčiji vojno. Sovjet v Simbirsku, ki ga ni hotel podpirati je v zaporu. Drugi poveljnik, Blagonravov, je ukazal četam, naj vjamejo Muravjeva. Muravjev se je ustrelil. Armada je v celoti ohranila zvestobo.

Aprovizacija.

Goveje meso na zelene izkaznice B štev. 1 do 1400 prjmejo stranke po znižani ceni v sredo, 17. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od pol 2. do 2. štev. 1 do 200, od 2. do pol 3. št. 201 do 400, od pol 3. do 3. št. 401 do 600, od 3. do pol 4. štev. 601 do 800, od pol 4. do 4. št. 801 do 1000, od 4. do pol 5. št. 1001 do 1200, od pol 5. do 5. štev. 1201 do 1400.

Krompir na rumene izkaznice D prejmejo stranke v sredo, dne 17. t. m. popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: od 2. do 3. št. 1 do 200, od 3. do 4. štev. 201 do 400, od 4. do 5. št. 401 do konca. Stranke dobe za vsako osebo 3 kg krompirja, kilogram stane 50 vin.

Kis za I. in II. uradniško skupino. Stranke I. in II. uradniške skupine prejmejo kis v sredo, dne 17. t. m. popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: I. uradniška skupina od 2. do pol 3. št. 1 do 100, od pol 3. do 3. št. 101 do 200, od 3. do pol 4. štev. 201 do 300, od pol 4. do 4. št. 301 do 400, od 4. do

pol 5. št. 401 do konca. II. uradniška skupina od pol 5. do 5. št. 1 do 100, od 5. do pol 6. štev. 101 do konca. Stranke dobe za vsako osebo, pol litra kisa, liter stane 1 krono.

Suho sadje za I. in II. uradniško skupino. Stranke I. in II. uradniške skupine prejmejo suho sadje v sredo, dne 17. t. m. dopoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: I. uradniška skupina od 2. do pol 3. št. 1 do 100, od pol 3. do 3. štev. 101 do 200, od 3. do pol 4. št. 201 do 300, od pol 4. do 4. štev. 301 do 400, od 4. do pol 5. št. 401 do konca. II. uradniška skupina od pol 5. do 5. štev. 1 do 100, od 5. do pol 6. št. 101 do konca. Stranke dobe za vsako osebo pol kg suhega sadja, kg stane 2 kroni.

Suho sadje za III. in IV. uradniško skupino. Stranke III. in IV. uradniške skupine prejmejo suho sadje v sredo, dne 17. t. m. dopoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: III. uradniška skupina od 9. do pol 10. štev. 1 do 100, od pol 10. do 10. štev. 101 do konca. IV. uradniška skupina od 10. do pol 11. štev. 1 do 100, od pol 11. do 11. štev. 101 do konca. Stranke dobe za vsako osebo pol kg suhega sadja, kg stane 3 K.

Razno.

* Koliko je v Nemčiji res invalidov? Po poročilu generalnega zdravnika dr. Schultza je bilo v Nemčiji do aprila t. l. 629.000 invalidov, od teh je bilo 70.000 popolnih invalidov (za delo nesposobnih). Slepih je bilo 1950 (!) mož. Resnici to uradno poročilo gotovo ne odgovarja. To že po tem lahko sodimo, kako gorje je napravila vojska... Kam pa pojdejo s 70.000 berači in 2000 slepci... Človek se na to sploh spomniti ne more.

* Razglednice Leva Trockega se smejo prodajati, ker je nižjeavstrijsko namestništvo ugodilo rekurzu dunajske »Volksbuchhandlung« in ji naznanilo, da prepoved več ne velja.

* Med organizacijo železničarjev in ravnateljstvi kanadskih železnic so se otvorila pogajanja, da se prepreči generalna železničarska stavka. Upajo, da bodo železniške družbe predlagale precejšnja povišanja plač.

* Nova metoda za pridobivanje aluminija. V San Francišku so iznašli novo metodo za pridobivanje aluminija. Ta novi aluminij bo trd kakor jeklo in bo imel le enajstinke njegove teže. Uporabljali ga bodo predvsem za gradbo zračnih letal.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Nadomestilo mila

za pranje perila, izborna peneče in prekaša vse dostoj v prometu se najhajnoče izdelke. 1 zavoj, t. j. 5 kilogramov. K 12. 1 zavoj za 10 kg 23 K. Preprodajalci dobe popust pri naročbi celega zaboja z 250 kosi. Belo mineralno milo za čiščenje rok in linčnega perila, 1 zavoj 32 kosov K 14. Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoj 32 kosov K 18. Roza barve, 1 zavoj 24 kosov K 18. Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste. — Izvozno podjetje M. Jünker v Zagrebu 40, Petriška ul. 3/III, tel. 23-27.

Srbenje
Garje
Lišaj
Hraste

Najzanesljivejše sredstvo proti temu je

PARATOL
domače mazilo,

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 5; rodbinski lonček K 9. PARATOL-PRASEK varuje občutljivo kožo. Škattlja stane K 3.

Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri

Paratol delavnice lekarnarja **Ulmer,**
BUDAPEŠTA VII-11., ROZSA UTCA 21.

— Delniška glavica —
K 10.000.000.

Sprejema vloge na knji-
žice in tekoči računi proti
ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka
v Ljubljani.

Poslovnica c. kr. avstr. razredne loterije.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. v Ljubljani) in Celju

Rezervni fond i okroglo
K 2.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste
vrednostnih papirjev, financira
erarične dobave in dovoljuje
— aprovizacijske kredite —